

SLOVENSKA ZEMELJA

Glasi slovenskega kmečko-delavskega ljudstva

Leto I.

Izhajačasno dvakrat na mesec popoldan. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče 2/1. — Tiskarna „Slovenija“, v Ljubljani. Predstavniki: A. Kolman, Ljubljana, Masarykova 14/4. — Poštni predal št. — Telefon št. — Rokopisi se ne vračajo. — Naročnina mesečno Din 3, četrtletno Din 9, letno Din 36. — Za inozemstvo celoletno Din 50. — Čekovni račun št. 16.782. — Plača se lahko tudi v nerabljenih poštinih znamkah. — Oglasi po dogovoru po nizki ceni. — Za izdajateljstvo in urednik Janez Kocmur v Ljubljani.

Štev. 2

Lr.:

Beseda o meščanstvu in slovenstvu

Vsak vé najbolje sam, kje ga žuli čevolj. Tako tudi naši nasprotniki, ki je zanje posegel v besedo »Glas naroda«.

Osnovne smernice v prvi številki našega lista ne obsegajo popolnoma novih razodetij; prav tako je pa tudi res na drugi strani, da je odpor proti njim v meščanstvu čisto naraven in razumljiv, torej zopet nekaj starega. In tako se ločitev obeh zgosti v vprašanje: Zakaj pogrevava oba staro?

Odgovor je lahek: eni hočemo že od nekdanj izpremembo, ker nas sedanje stanje ovira narodno in gospodarsko v razvoju do polnega življenja, ki bi ga morala uživati velikanska večina naroda, t. j. ljudstvo; drugi pa hočejo to stanje od zdavnaj obdržati ali malo popraviti, ker in kolikor je to v njih korist.

Svoje dni so prav tako govorili naši liberalci, češ, da družbenega vprašanja prav za prav pri nas ni, ker smo vsi tako rekoč berači. To se je godilo v dobi, ko je moral n. pr. na Notranjskem delavec, ki si je izposodil 100 goldinarjev, da je mogel iti v hrvaške ali bosenske gozde za delom, plačevati upniku po 5 goldinarjev obresti na mesec.

Danes nam pripovedujejo dediči starega liberalizma, da smo družbeno vsi eno razen nekaj rentnikov, kakor bi bilo na dnevnem redu samo to. Položaj je stvarno vendar drugačen. Prvič ne gre le za tiste ljudi, ki živé od rente, ampak za ves način pridelovanja in izdelovanja ter razdelitve gospodarskih dobrin. Vse naše življenje stoni na zasebni lasti proizvajalnih sredstev, in kdor jih nima ali v nezadostni meri, ta je odvisen od tistih, ki jih imajo. To je v obrti prav tako kakor v poljedelstvu. V Sloveniji je od 154.000 posestnikov obdelovalne zemlje 102.400 takih, ki imajo manj kot 5 ha in skoraj tretjino površine slovenske zemlje obsegajo 203 veleposestva (primerjaj poučen članek doktorja Janžeta Novaka o naši agrarni reformi v »Sodobnosti«, 1933. 1.). Nihče ne more zanikati, da se je vršil in se še vrši tudi pri nas oderuštvo ter izkoriščanje in to brez vseh tujih teorij.

Drugič je resnično, da je pri nas veliki, premakljivi in nepremakljivi kapital tujcev vsemogočen; res je pa tudi, da mu domači pomaga in se družijo z njim, ker ju veže ista korist. Združevanje kmetov in delavcev s sebi enakimi tujimi se kaj rado označuje kot protinarodno, čeprav je prav tisto, kar delajo podjetniki in denarniki.

Kapitalistični ali kakor ga drugače imenujemo meščanski način gospodarstva je seveda glede stopnje različen: ponekod je visoko razvit, drugod je v povojih, a v bistvu je povsod isti. V dobi mirnega razvoja se ne pozna preveč hitro in očitno ves razloček, ker niso prepadi tako globoki; toda ob stiskah, kakršno preživljamo sedaj, se morajo odpreti tudi

slepemu oču, da ugotovi razloček in najde vzroke zanj.

V družbenem oziru ni enotnosti naroda. Veleposestnik ali poljedelski delavec, srednji ali mali kmet, veliki tovarnar in njegov mezdni delavec ali obrtnik, veletržec, navaden trgovec in branjevec si seveda družbeno niso enaki, čeprav bi bili vsi Slovenci. Da prikrijejo te razločke, mečejo nasprotniki v isti koš vse meščanstvo, veliko in malo. Srednji stanovni ali malomeščanstvo (trgovec, obrtnik, uradnik) se samo rado štuli med velike, kar se je poprej še dalo nekako zabrisati; toda danes je zdrknilo tudi malomeščanstvo na stopnjo obubožanega kmeta in delavca. Kljub temu se pa prav malomeščani dajo izrabljati proti kmetu in delavcu v

službi tistih, ki so krivi vse bede enih kakor drugih, da prevzemajo danes nacionalistično ali fašistično miselnost, ki je prikrita opora kapitala nad delom.

Razrednega boja nista ustvarila kmet in delavec, ampak sta ga že našla: vsak dan čutita njegove posledke na svoji koži, čeprav se ne zavedata vedno natančno, kakšen je v resnici družbeni ustroj. Ako se branita, ali nimata pravice, in to brez posnemanja tujine? In ako vidita nasprotnika v meščanstvu, t. j. ne v trgovcu, obrtniku, uradniku, izobraženstvu, ampak v gornji plasti slovenske družbe in njenih pomagačih, ki se zbirajo okrog zlatega teleta ter vladajo z njim naš svet v različnih oblikah — ali je krivo tega ljudstvo? Manjšina izkorišča večino, ki ima samo svoje delo ali skromno posestvo. Nimajo družbenega vprašanja le veliki narodi z razvito obrtnostjo in trgovino, ampak tudi ma-

li narodi s svojim bajtarstvom ter mestnim in kmečkim delavstvom. Za družbeno vprašanje ni odločilna količina, marveč kakovost. »Kralji na Betajnovi« (kmečki oderuhi) spadajo prav tako v družbeno poglavje kakor industrijski in finančni veljaki, ker je osnova gospodarstva ista: kapitalistična ali meščanska, ki ji je končni namen dobiček.

Zato je pa tudi gotovo, da nam ta vrsta prebivalstva ne bo dala Slovenije, kakršne si želimo, ker je ne potrebuje, nasprotno: sedanje stanje jo popolnoma zadovoljuje, ko ji omogoča nemoteno izkoriščanje. Počuti se dobro v družbi sebi enakih rojakov in tujcev, ki ji od svoje koristi prepustajo primeren delež.

Končno si dovoljujem opazko, naj blagovoli »Glas naroda« malo preučiti zgodovino zadnjih let, da spozna vrednost svojega namigavanja o »volilni špekulaciji«.

Pavel Kreutzer:

Misel Stjepana Radića

Ljubljana, 17. avgusta 1935.

»Sem kot vojak v vojni v zakupu, iz katerega se borim za pravice hrvaškega naroda. Iz tega boja lahko pridem kot zmagovalec ali pa me odnese hrvaški narod mrtvega iz zakopa.«

Na te njegove besede se je spomnil marsikdo, ko je dne 8. avgusta 1928 umrl. Vojak je padel, toda hrvaški narod ga je pokopal z zmagoslavjem, zakaj, čutil je dobro, da je padel vojvoda-zmagovalec. Radićeva misel: človečanstvo, pravica in svoboda je vzplamtela in njen žar ne bo ugasnil, dokler bo živel hrvaški narod. To čutimo živo tudi mi Slovenci, ki smo zelo pozno spreumeli nauk, katerega je Stjepan Radić vse svoje življenje oznanjal in s svojo smrtjo potrdil.

Danes, ko Radićev nauk razumemo, pa tudi vemo, zakaj ga nismo mogli prej razumeti. Slovenci smo bili v Avstriji državni sovražni, ker smo videli v nemški imperialistični Avstriji zgolj tlačitelja svoje narodnosti. Ne da bi bili od države zahtevali svoje pravice, smo državo zgolj zanikali, z levico pa jemali od nje drobtinice kot podkupnino. Tako so delali vsi naši narodni voditelji in v narodu se je ukoreninila misel, da je tako nadrobno prodajanje narodovih pravic politika in sploh višek politične modrosti. To politično miselnost smo prenesli v Jugoslavijo in velik del našega naroda jo skrbno hrani še danes.

Zgodovina Jugoslavije od zedinjenja do danes jasno priča, da je bila srbska velegospôda zmerom gospodar položaja. Ne smemo govoriti o nadvladi srbskega ljudstva, kajti srbsko ljudstvo samo, to je srbski delovni človek, je čisto nekaj drugega kakor njegova velegospôda. To ljudstvo je v jedru enako pošteno in demokratično, kakor naše ali hrvaško in bi rado od svojega poštenega dela pošteno živelo. Da se godi srbskemu kmetu in delavcu enako slabo, kakor našemu in hrvaškemu, je zasluga tiste velegospôde, ki

misli, da ima pravico za izkoriščanje države. Ta velegospôda je vseh 17 let del plena odstopala zdaj tej, zdaj oni slovenski ali hrvaški stranki, ki ji je pri vladi pomagala; za prave ljudske koristi in resničen napredek jugoslovanskih narodov se pa ta gospôda in njeni priložnostni pajdaši niso nikdar trudili. In zaslepljeni slovenski narod je svoje politike, ki so se na tak način prodajali, še častil kot modre moze ter jih v nebesa povzdigoval, kadar so mu vrnilo drobtinico tega, kar so mu s svojim delovanjem pogubili.

Edini prečanski politik, ki se ni hotel prodajati in naroda izdati, je bil Stjepan Radić. Dosledno je zastopal načelo, da mora narod sam vladati, ter dobiti, kar mu gre. Mogoče, da njegova taktika ni bila povsem dobra, a politična misel njegova je bila prava. Zato so tudi vsi srbski, hrvaški in slovenski politiki ostalih strank Stjepana Radića črtili, blatili in smešili. Čutili so pač, da bi odleteli kakor suho listje v vetru, če bi narod res prišel do take svobode, kakršno mu je hotel priboriti Stjepan Radić.

Stjepan Radić je namreč že dolgo pred vojno spoznal pravi politični položaj svojega naroda; začel ljudstvu odpirati oči ter razen boja proti Madjarom in madjaronom oznanjal tudi boj proti lastni pokvarjeni gospôdi, ki je na Hrvaškem enako prodajala in izdajala narodove pravice kakor pri nas. Zato je v Narodnem Veču dne 24. novembra 1918. leta edini Stjepan Radić imel toliko politične zavestnosti in poguma, da se je upiral slepemu zedinjenju. — Zahteval je, da spregovori narod sam, ne pa njegovi voditelji, ki za tak sklep niso imeli pooblastila, in izrekel takrat zgodovinske besede: »Najstrašnejša stvar, največji greh in največja politična napaka je, postavljati svoj rodni narod pred dovršena dejstva — to se pravi, voditi

politiko po svoji gosposki volji brez naroda in proti narodu.«

Če bi se bili naši narodni voditelji, na katere se je Radić takrat še posebno obračal, te resnice malo bolj zavedali, bi bili nam in drugim jugoslovanskim narodom prihranili nadaljna razočaranja. Tako nas je pa njih politična kratkovidnost, malomarnost in brezvestnost privedla v današnje nevezdržne gospodarske in socialne razmere.

Slovenci moramo popraviti, kar smo v 17 letih napačnega storili, ter iti nazaj k Radiću. Toda ne tako, kakor so šli k Radiću tisti slovenski oportunistični politiki, ki so se mu pridružili, ko so spekulirali na osebne koristi in ki so mu še na grobu prisegali večno zvestobo, ki so jo kaj kmalu prelomili. Ne nazaj k Radiću kot voditelju politične stranke, temveč nazaj k njegovi misli, ki je edino prava in ki bo tudi nas napravila za politično dejansko zrel in državotvoren narod.

Osvojimo si njegovo vrhovno narodno načelo, da mora narod o svoji usodi sam odločati ter si zato izbrati voditelje, ki niso koristolovski, politični mešetarji, temveč možje, ki žrtvujejo rajši sebe, kakor bi izdali le trohico narodnih pravic.

To je sicer težko, ali neobhodno potrebno; zakaj priznati moramo, da smo po dosedanji poti hodili le navzdol. Zato smo pa prišli tako daleč, da se zdi veliki večini ljudstva skoraj nekaj naravnega, če se mu vsiljujejo politične misli odzgoraj in če so delovni strankarski programi sestavljeni zgolj iz public, ki naj služijo za okrasek agitacijskih volilnih govorov. Padli smo tako globoko, da nam voditelji, ko odhajajo iz političnega bojišča, lahko posmehljivo govoré, da ne nosijo nobene odgovornosti, čeprav so leta in leta imeli v rokah vso politično moč. Zablodili smo na najnevarnejši rob prepada, ker se pošteni in značajni ljudje vdajajo malodušju, da potem tudi mladina nima nikjer svetlega zgleada. Tako je, da mora človek, ki vidi vso škodo, katero je narodu po-

vzročila njegova pokvarjena politična gospóda, vzklikniti s Kristusom: »Narod se mi smili.«

Zato nam mora v tej žalostni zablodi Radičev zgled in njegov nauk vlti poguma in volje do dela ter nam vdehniti vero, da tudi zaslepljeni narod še spregleda valpote, ki za njegovim hrbtom za njegovo kožo barantajo. Zato naj nas obletnica, ki smo jo pred kratkim v duhu praznovali s hrvaškim narodom, prebudi k zavesti, da nam,

Dr. -a-:

Naše točke

Naštejem nekaj točk, ki naj bi bile odločilne v našem gibanju.

1. Svoboda za vse in za vsakega. Med ljudstvo se mora iti predvsem z geslom svobode. Treba mu je pojasniti, kaj pomeni svoboda za stvarno blagostanje in za kulturni napredek. Povedati mu je nedvoumno, da se v nesvobodi ne dajo reševati nobena vprašanja kakor: gospodarska, kulturna, politična itd. Razložiti mu je, kako se je razvijala n. pr. Amerika v svobodi, kako je zastala carska Rusija v nesvobodi ter kako in zakaj sta prepadli v svetovni vojni Nemčija in Avstrija — ker nista imeli svobodnih vladavin, in kako se je borilo francosko ljudstvo, vedoč, da se bori za svojo svobodo. Treba je odločno pobijati napačni nazor, da je reševati najprej gospodarska vprašanja, in povedati, da hočejo na ta način nasprotniki svobode ljudstvo samo goljufati. Gospodarska vprašanja more rešiti samo svoboden narod, ki bo zatrl korupcijo in uvedel dobro upravo. Svoboda za vsako politično, znanstveno in versko prepričanje — svobodo slehernemu, da izpoveduje svoje prepričanje in živi po njem ter se združuje z ljudmi enakih nazorov.

2. Obě fronti naj deli jasna črta. Jasno se mora postaviti načelo in se po njem ravnati povsod, da ne more biti nihče istočasno na dveh frontah, da ne more kakor marodér ali begun prehajati iz ene vojske v drugo. Kdor je imel vlogo na eni strani, je ne more imeti drugod. To povedati je potrebno zlasti sedaj, ko se pojavljajo politični begunci na vseh koncih in krajih, se ogledujejo in ugibajo, kje jim bo boljje kazalo.

3. Boj je težak. Ljudstvu je treba dopovedati, naj ne pričakuje, da se bo vse v hipu spremenilo, da bo kakršna kriza ali osebna sprememba rešila kar vsa vprašanja. Vprašanje narodne svobode zahteva dolgotrajnega dela, velikih in težkih žrtev. Nihče ne dá ničesar prostovoljno; vsak le, kar mora. Tu bi bil napačen vsak optimizem.

4. Več politike. Sleherni se mora pečati s politikó, sleherni mora imeti vsaj v velikih obrisih pojme o vseh velikih političnih vprašanjih in mora znati odgovoriti vsaj na najvažnejša politična vprašanja. Kdor tega ne more, ga je naučiti politične abecede in političnega katekizma. Da ljudstvu ni potrebna politika, trdijo samo tisti, ki bi radi bili brez nadzorstva pri svojem delu.

5. Vladati mora brezpogojna načelnost. Samo popolne propalice trdijo, da v politiki ni treba načelnosti. Lahko je kdo kakršnegakoli prepričanja, ali kdor nima načel, je ali puhloglavec ali sebičnež. S takimi se ne razgovarja, take je držati daleč od ljudstva.

6. Smo Slovenci, Slovenstvo za nas ni vprašanje, ampak dejstvo. Nastopati moramo samo kot Slovenci. Slovenstvo moramo jemati v najširšem pomenu. Slovenstvo je vse, kar stvarja naše kulturno in stvarno življenje. Ne smemo ga jemati samo kot ozek politični pojem, kot nekako krajevno samoupravo, ampak ga moramo jemati široko, v vsej njegovi celini.

7. Ni svobode brez demokracije. Ne more biti naš, kdor se ne priznava za

ki nosimo vsa državljanska bremena, pritičejo tudi vse državljanske pravice.

Le tedaj se bodo uresničile besede, ki jih je pokojni Stjepan Radič 1888. leta, ko je potoval po Sloveniji, zapisal v svoj dnevnik:

»Vi vodje pučki, ne dajte se smesti, na strani prava svaki krepko stoj, jer tek kad svuda ljudstvo se osvijesti, imel bo jasne dneve narod moj.«

demokrata in se ne bori za demokracijo. Ne spada v naše vrste, kdor je z besedami ali drugače zatajil demokracijo.

8. Največja strpnost nasproti vsem preprostim, ki so tu ali tam zašli na stranska pota — toda le, ako niso tatalji demokracije, ako se niso postavljali zoper ljudstvo, to se pravi, ako niso z besedami ali svojim ravnanjem izpovedovali načela, da je ljudstvo samo predmet, a ne subjekt vladanja.

Domačin K. I.

S severne meje

Dravograd-Slovenjgradec.

Tudi v naš kraj je pred dnevi dospel prvi izvod novega lista »Slovenska zemlja«. Z velikim zanimanjem smo ga v prijateljskem krogu takoj pazljivo prečitali. Z izdajo lista je ustrezno želji našega delovnega ljudstva, katero je že dalj časa o potrebi skupnega glasila razpravljalo. Ugaja nam pripomba uredništva, da list ne bo prinašal osebnih napadov, pač pa stvarno kritiko.

Tudi iz našega kraja hočemo sodelovati s članki, ki naj služijo javnosti za spoznavanje naših razmer. Za danes hočemo opisati svoje žalostne gospodarske razmere in njihov vpliv na politično mišljenje tukajšnjega delovnega ljudstva.

Naša pokrajina je gorata, med gorovjem pa se razprostirajo ozke rodovitne doline. Glavni dohodek prinaša ljudem lesna trgovina; saj zavzema gozd približno tri četrtine vse površine. Lesna trgovina je preživljala tukaj nekdanj kmeta, trgovca, obrtnika, voznika in delavca. Tudi danes še išče kmet najčešče denarja v gozdu. Žal pa so današnje lesne cene in tržne prilike tako neugodne, da najskromnejši človek ne najde več svojega zadovoljstva. Za kub. meter plohov pri glavni cesti dobi kmet 50—60 Din, v hribih, oddaljen od ceste, pa komaj 20—30 Din; isto tako so tudi cene druge vrste lesa skrajno slabe. Sekanje gozdov v teh krajih pomeni dandanes le uničevanje narodnega premoženja.

Drugi vir dohodkov je dajala nekdanj našemu kmetu živinoreja. Posebno dobri odjemalci kladne živine so bili Nemci, ki so prihajali preko Radelja in iz Labudske doline. Odpeljali so z enega glavnega sejma po več vagonov živine. Danes imamo pred nosom državno mejo in razne carinske sitnosti. Doma pa živina nima nobene cene; najlepší voli se prodajajo kg po 2.75—3.50 Din, slabše govedo pa komaj kg po 1—1.50 Din. Zaradi slabih cen in pomanjkanja zadostne krme se pokolje v zimskem času nekaj živine, ki je odveč tudi po domovih. Meso se sicer med domačini že proda, a težko je zbrati po dinarjih vsoto, ki jo najvrže kmetu zaklana žival. Marsikateremu posestniku je tako delo tudi nadležno, ker se zaveda, da s tem škoduje domačim mesarjem; toda velika stiska ga k temu sili. Naš pošteni kmet je vaju, da si prtrga pri ustih ter proda, kar se le prodati da — samo, da bi mogel odrajtati »štibro« in izpolniti druge obveznosti. Opravki z eksekutorji so mu silno nadležni in hudo ranijo njegov čut. Komur je

Tovariši akademiki!

Še malo časa in spet se bodo odprla vrata vseučilišča; še nekaj dni in odpravili se boste v Ljubljano, da napolnite predavalnice in seminarje. Za premnoge izmed Vas, sinove in hčere revnih kmečkih ali delavskih staršev, bo to težka pot, kakor je težko in grenko že od nekdanj življenje revnega slovenskega študenta, zlasti še dandanes. Vas, zavedne slovenske študente, ki živite med preprostim in siromašnim ljudstvom, ki ste vsak dan združeni z njim v težki borbi za kruh, svobodo in napredek, vabim, da izkoristite še teh nekaj počitniških dni in pomagate ljudstvu, med katerim živite, do pravega spoznanja. Vsi, ki ste čitali prvo številko »Slovenske zemlje« s programom, za katerega uresničenje se ona bori, pojdite med sosede-kmete in delavce, bajtarje in dninarje — pa jim razložite, kaj je in kaj hoče gibanje, ki ga zastopa list. Pokažite jim pot, po kateri naj hodijo.

Em. Jak. Kocmur, sluš. tehnike.

Ob volitvah in drugih odločilnih trenutkih se hlinijo okrog kmeta in delavca, ko pa mine čas žrebanja in je loterija že zadeta, potem pozabijo na vse dane obljube. Njih prijaznost se kar čez noč ohladi, njih čustvo do ubogega ratarja postane brezbrizno. Volk v ovčji obleki kmalu pokaže zopet svoje zobe. Resnici na ljubo moramo pripomniti, da živi med nami tudi nekaj premožnih poštenjakov, ki zaslužijo vse spoštovanje — a več je prvih ko drugih. V 16 letih smo imeli dovolj prilike opazovati in spoznati svoje prijatelje in neprijatelje. Bila je to bridka šola življenja in razočaranja.

Dobro se zavedamo, da je stiska splošen svetovni pojav, a če opazujemo razmerje med zgornjimi desetstiči in spodnjimi milijoni, smo trdnega prepričanja, da bi bila lahko stiska pri nas vsaj za 50% milejša, ako bi bili ljubezen in pravičnost gospodarja v hiši. Ne bilo bi treba našemu človeku v tej s prirodnimi bogastvi tako obilo obdarjeni zemlji stradati soli in kruha.

Vedno bolj se našemu ljudstvu začenjajo odpirati oči in vedno jasnejše spoznava povzročitelje sedanjega bednega stanja; vedno jasnejše pa vidi pred seboj tudi pravo pot, ki nam še največ daje upanja v pravično rešitev iz današnjega obupnega stanja. Naše delovno ljudstvo je z današnjimi gospodarskimi razmerami našega okraja nezadovoljno. Izgubilo je zaupanje in želi si voditeljev, ki so izšli iz domačih delovnih družin, ki živijo med njimi, ki z njimi delijo veselje in žalost in ki se ne bodo sramovali pristi k mizi, kjer sedi ubog, zadolžen kmet ali od težkega dela umazan in izmučen delavec.

Stari pregovori so dokaj resnični — eden izmed takih pravi: Vsak človek je svoje sreče kovač. Tega hočemo upoštevati; poskrbeti hočemo, da se naše delovno ljudstvo vzdrami iz svoje molčečnosti ter se začne bolj zanimati za politične dogodke, ki bodo odločilni tudi za našo nadaljno bodočnost. S tega stališča prav srčno pozdravljamo izdajo lista »Slovenska zemlja«.

Domača politika

Mi smo složni. V sredo, 14. avgusta t. l. je objavilo »Jutro« pričetek izhajanja »Slovenske zemlje«, v ponedeljek, 19. avgusta, pa izjavo poslanca g. dr. Rudolfa Doboviška, da bo list moja zasebna last. Na to trditev sem raegiral v t. številki »Slov. zemlje« z očitki, da je bil g. dr. Dobovišek še nedavno nacionalist, da metode, ki jih uporablja pri svojem delu, niso v skladu z načeli našega gibanja, da nastopa na sestankih bivših orjunašev itd. Še preden sem mogel stopiti v stik s svojimi prijatelji, ki dr. Doboviška poznajo, in z njim samim, sem se prepričal, da sem bil napačno poučen od ljudi, ki bi radi razdor v naših vrstah. — Od l. 1925 ni bil g. dr. Dobovišek v nobeni stranki in je bil tudi prej odločen nasprotnik terorističnih metod in fa-

šistične ideologije. Udeleževal se je vseh sestankov, na katere je bil povabljen, ne glede na to, kdo je sklicatelj, in ni pazil, kdo so navzoči. Na teh sestankih je zvedel marsikaj v korist našega gibanja, in to mu je bil glavni namen. — Vse to je bilo že pojasnjeno, ko sva v četrtek, 29. t. m. popoldan sedla k eni mizi. Ni bilo treba dosti pojasnil; v najkrajšem času je bilo izravnano vse. Tudi g. dr. Dobovišek priznava, da je ravnal v zmoti, ne poznavajoč našega tihega dela po volitvah, iz katerega se je porodila »Slov. zemlja«. Se pač nismo poznali. Vstala sva kot prijatelja z obljubo, da bo odslej naše delo složno. — To izjavljam popolnoma prostovoljno, brez kakršnegakoli pritiska — izjavljam tem rajši, ker vem, da bo to vsem našim številnim somišljenikom v največje zadovoljstvo. Tistim, ki so že pripravili sedeže, pričakujoč udobno, kdaj začne predstava, pa: Ne bo nič, gospodje — mi smo složni! — J. Kocmur.

Naše gibanje mora biti čisto. O priliki izida prve številke »Slov. zemlje« so priobčili nekateri listi o razmerah v našem gibanju vesti, da so se mu morali ježiti lasje, kdor jim je verjel. Pisali so, da smo razcepljeni na tri skupine, od katerih da vodi eno poslanec dr. Dobovišek, drugo Koren, tretjo dr. Lončar itd.; dalje, da delamo z or-

Agitirajte

za

»Slov. zemljo«!

junaši, fašisti in drugimi takimi. Izmišljeno od konca do kraja. Namen je prozoren; diskreditirati naše gibanje in vzbuditi nezaupanje do njegovega vodstva. Res silijo k nam kar cele skupine političnih brodolomcev, ki so jim pa vrata trdno zaprta. Izmišlili so si precej naivno taktiko, da prirejajo zaupne sestanke, na katere vabijo poleg svojih tudi naše ljudi. Tu nastopajo za misel dr. Mačka, da se kar kadi. Na ta način bi radi vtihotapili v naše vrste Trojanskega konja. Naši se teh sestankov sicer udeležujejo, a samo kot tihi opazovalci. Včasih kdo tudi katero reče. Dr. Dobovišek je storil prav, da se je udeležil sestankov, na katere je bil povabljen; na njih je zvedel marsikaj, ker so bili gospodje časih prav zgovorni, skoro preodkritosrčni. Na sestankih je bilo videti gg. Arka iz Ribnice, Bulca iz Mirne, Cererja iz Kamnika, dr. Dularja, Jamnika, Bojana Šantla in druge. — Naše vrste hočemo ohraniti čiste. Zavračajte politične spekulante tudi drugod!

Ribarjenje v kalnem. Gotovi ljudje raznašajo trditev, da so srbski radikali dali v Sloveniji vso oblast dr. Korošču, »mačkovci« pa da se še ganiti ne smejo brez dovoljenja iz Zagreba. Pribijemo, da je ta trditev, vsaj kolikor se nas tiče, od konca do kraja zlagana. Naše gibanje je popolnoma samostojno, slovensko in neodvisno od Zagreba. Smo pa s Hrvati in našimi srbskimi zavezniki solidarni in bomo nastopali v vseh stvareh, ki so nam skupne, sporazumno. Dr. Maček ni dal doslej še nobene izjave, ki bi kalila to naše prijateljstvo ali motila našo samostojnost. In je tudi ne bo. Torej le ne v kalnem ribariti.

O vstopu v naše gibanje. Mnogi nas izprašujejo, kaj je potrebno za vstop v naše gibanje. Stvar je preprosta. Kdor priznava naš program, postani naročnik »Naše zemlje« ter agitiraj zanj in z njo za našo misel. Kdor stori tako, je že v našem gibanju. Nobenih formalnosti, nobenih ceremonij. Kdor pa misli, da mu bo šlo ljudstvo nasproti z godbo in vihrajočimi banderi in da izkaže gibanju posebno čast, če mu pristopi, naj ostane tam, kjer je. Vrata so odprta na stežaj vsem;

le tistim, ki so v preteklosti na kakršenkoli način delali zoper demokracijo — pa magari samo z besedo ali tihim odobravanjem — so zaprta. Vhod v naše gibanje je pri nas v Sloveniji, ne v Zagrebu; zato odsvetujemo romanje tja vsem, ki ljubijo ovinkarstvo. Zagrebški ključ ne odpira naših vrat, ker imamo vsak svojega.

Jugoslovanska radikalna zajednica. Minuli mesec je bil objavljen program, na katerega so se zedinili pod imenom Jugoslovanska radikalna zajednica (JRZ) prvak bivše Srbske radikalne stranke Aca Stanovijević, vodja enega dela bosensko-hercegovskih muslimanov Mehmed Spaho in načelnik bivše Slovenske ljudske stranke dr. Anton Korošec. Predvideva samo eno stranko za vso državo, kar bi potemtakem veljalo tudi za druge, kolikor bi se ustanovile. Minister notranjih zadev je oblikovanje JRZ na podstavi njenih pravil že odobril.

Pravo ljudsko gibanje prihaja vedno odspodaj navzgor. Gibanja, vprizorjena odzgoraj navzdol, so umetne tvorbe, ki ne morejo nikdar zajeti ljudske duše do dna. Vsako pravo gibanje ima jedro, vsebino, ki v načelnih stvareh ne prenese nobenih kompromisov. Umetne tvorbe razpadejo koj, ko odnehajo vijaki pri stiskalnici. Ena takih tvorb je bila bivša JNS.

Živemu jeziku gre ne samo spoštovanje, ampak tudi priznanje in veljavnost povsod, kjer se govori. Cenimo in spoštujemo namreč tudi nežive starine v — muzeju.

Lov za Pofovci. Policija je zadnji čas pridno na lovu za Pofovci — dokaz, da njih obstoj vendarle ni bil izmišljen. Bajje jih je že več pod ključem. Radi Pofa je bilo na zadnjem zaupnem sestanku v hotelu »Metropol«, ki govorimo o njem na drugem mestu, tako ropotanje, da so se Marušiču zasolžile oči. On se sploh rad solzi. Rotil je za božjo voljo, da nič ne ve. Sestankarji so se razšli vsi razkačeni.

Gospodje so trdoživi. Kmalu po objavi programa JRZ se je zbralo na prijaznem Pohorju z nahrbtniki in brez njih kakih 150 gospodov, ki so ob iskrem jeruzalemčanu, presnem in

kislem mleku skovali neko stvar in jo potem krstili za »pohorsko deklaracijo«. Drava se zato ne bo obrnila. Mariborski izvoščki in taksiji so tiste dni precej zaslužili, zakaj Pohorje ni za lakaste čevlje. Pri glasovanju zoper terorizem so mnogi stiskali fige v žepu; se pač bojijo za svoje dragoceno življenje. Od Slovencev je bil navzoč tudi g. dr. Albert Kramer.

Gospôda med seboj. V sredo, 28. avgusta t. l. je imel g. dr. Marušič sestanek svojih somišljenikov. Vršil se je v podzemeljskih prostorih hotela »Metropol« v Ljubljani in je trajal od 9. do 2. popoldan. Bilo je mnogo vpitja in razbijanja ob mizo. Zelo glasna sta bila gg. Pucelj in Mravlje. Eni so trdili, da vdira voda z vseh strani, drugi pa, da se je barka tako rekoč že potopila. Ladijskih podgan je zadnji čas toliko, da bo res nekaj takega.

Ne tako, gospodje! Pred 6. majem 1935 je bil vsak, ki se ni brezpogojno uklonil diktatu JNS, proglašen za protidržaven element, separatista in komunista. Po padcu Jeftića so te metode prenehale, zdi se pa, da bi jih mariborski »Slov. gospodar« rad zopet uvedel. V številki od 28. avgusta namreč

sumniči, da so med nami komunisti. Mar misli tisti, ki je zagrešil to malopridnost, da so se menjale samo osebe, metode pa ne? Ali da je batino zamenjal kajfež? Dopusčamo zmoto in da ni po sredi grda denunciacija.

Za amnestijo. Ustavno določene pravice, da sme vsak državljani prositi, se poslužujejo svojci političnih obsojencev v vedno obilnejši meri. Prosijo za zboljšanje njih položaja, za amnestijo in rehabilitacijo. Te dni so zopet poslali vloge na ministra pravosodja, ministra za notranje zadeve in predsednika ministrskega sveta. S posebno vlogo so se obrnili tudi na prvega kraljevega namestnika Nj. Vis. kneza Pavla. Vloge so podpisali vsi svojci: matere in očetje, žene, bratje in sestre, vsi, od najmlajšega do najstarejšega. Svojem se pridružujejo tudi drugi: odvetniška, zdravniška in druge zbornice, društva, zastopniki in predstavniki vseh panog javnega življenja. Pripravlja se tudi akcija, ki naj zbere v najkrajšem času vsaj 25 tisoč podpisov. — Pred 5. majem človek še prositi ni smel; tedaj se je zgodilo, da so takega »predrznega« enostavno zaprli.

Iz naših krajev

Iz celjskega okraja. Celjski okraj je dal pri volitvah kljub kratki dobi za agitacijo in silnemu naprotstvu na vseh straneh za šmarskim okrajem največ glasov za kandidata Mačkove liste Vinka Vabiča. Tudi po volitvah je stopil Vinko Vabič ponovno v stik z volilci, tako tudi 10. avgusta na sestanku »pri mostu« v Celju, na katerem sta pred zaupniki govorila poleg Vinka Vabiča tudi bivša kandidata dr. Kukovec in dr. Dobovišek. Razpoloženje pristašev združene opozicije je najboljše ter se njih organizacija utrjuje.

Iz šmarskega okraja. V tem okraju je po volitvah poslanec dr. Rudolf Dobovišek imel že nešteto shodov, ki so bili vsi dobro obiskani. Dne 5. avgusta se je njegovega shoda pri Sv. Štefanu udeležil tudi prvak kmečko-demokratske koalicije dr. Milan Kostić iz Zemuna in se še danes od ust do ust širijo njegove besede: »Videli bo-

ste, kmetje, da vas dr. Vladimir Maček ne bo prevaril!«

Kmečko-demokratska koalicija v Mariboru. V Mariboru so se združeni opozicionalci držali točno nasveta dr. Mačka in sodelavca prvaka kmečko-demokratske koalicije Večeslava Vilderja, da se nam nikakor ne mudi s kakimi prenapljenimi koraki organizacije. — Vendar je kandidat na listi dr. Mačka za Maribor, Franc Borič, sklical na 18. avgusta v Maribor v svrhu poročanja volilce, ki jih je imel bolj pri roki in jih pozna ter je podal poleg Stanislava Lubienskega kot kandidata levega brega nad eno uro trajajoče temeljito poročilo o položaju. Govoril je tudi kandidatski namestnik mariborski in obenem kandidat ptujski in brežiški dr. Kukovec. V debato so posegli mnogi gospodar-

Pridobivajte naročnike!

Slovinci in Jugoslovani

Predavanje Ivana Cankarja v ljubljanskem Mestnem domu 12. aprila 1913.

(Nadaljevanje.)

Ta najnaravnejša rešitev jugoslovanskega vprašanja se nam vsem zdi doslej še utopijska in je morda res. Ovi- re so tako silne in množestevilne, da se nam zde popolnoma nepremagljive. Utopije pa imajo že od nekdaj to čudno lastnost, da se po navadi uresničijo. Okoli leta 1850. je Heinrich Heine,⁴ ki gotovo ni bil neumen človek, imenoval združeno Nemčijo »zimsko bajko«. Veliki mislec, filozof in zgodovinar Max Stirner⁵ se je leta 1856. krvavo norčeval iz študentov idealistov, ki so sanjali v Veliki Nemčiji. Petnajst let pozneje so v Versailles kronali Viljema I. za nemškega cesarja. S to primero sem hotel le reči, da z utopijami previdno ravnajmo. Ali ker sem že pri zgodovinskih spominih, naj omenim še nekaj. Ravno prej sem še zabavljaj na oficijalno Avstrijo in njeno diplomacijo, zdaj pa bi jo najrajši prosil odpuščanja. Zgodovina nas namreč uči, da je bila

⁴ Poleg Götheja največji nemški svobodoljubni pesnik. Umrli je kot izgnanec v Parizu. Edini njegov spomenik v Hamburgu so Hitlerjevci razbili.

⁵ Nemški modroslovec materialistične smeri.

neumnost avstrijske diplomacije zmirrom največji blagoslov za evropske narode. Če bi avstrijskih diplomatov ne bilo, bi se bilo rojstvo Velike Nemčije in Velike Italije najbrž hudo zakasnilo. Tudi zdaj je že z vso gorečnostjo na delu in morda se ji sčasoma res posreči, da vtelesi jugoslovansko utopijo. Vse se vrši prav po naukih Heglove dialektike, kadar doseže neumnost svoj višek, se prevrne v modrost. Če bi sedel na Dunaju namesto grofa Berchtolda kak angleški državnik, bi bil po prvi srbski zmagi prisilil avstrijske in ogrske mogotce, da bi dali Jugoslovanom tostran črnotmenega plotu tiste pravice, ki jim gre do. Iz Zagreba bi napodil Cuvaja⁶ kakor garjevega psa, v Bosni bi parlament smel biti parlament tudi takrat, kadar ne parira. Dalmatinci bi smeli razobesiti pisanega platna, kolikor jim drago, na Slovenskem pa bi še ne smel biti veleizdajalec vsak natrkan dačar, če po jugoslovansko kihne. Tako bi ravnal angleški državnik in bi mislil, da je moder. Avstrijsko-ogrski državnik pa ravnajo narobe in so zato še modrejši. Najzvestejše, priznane in v ognju preizkušene patriote, namreč Slovence in Hrvaté pehajo z vso silo v iredento. Človek je že tako ustvarjen, da v temi nezavedno, instinktivno pogleda tja, od koder prihaja luč. Matí Avstrija bi storila pametno, če bi pri-

⁶ Hrvatski ban.

nesla v hišo kaj luči, da bi otroci ne gledali skozi okno. Ali — da ostanem pri tej primeri — namesto da bi tako storila, se žene in trudi, da bi upihnila še tisto luč, ki sije zunaj, ter podi otroke od okna.

Ni dolgo temu, kar je na Dunaju predaval o balkanskem problemu neki gobezdavi nemški žurnalista iz Berlina, Maksimilian Harden⁸ po imenu. Ta mož piše sicer sila skisano nemščino, pa je slaven, zato ker je pred davnimi leti izpraznil z Bismarckom⁹ steklenico vina. Tega moža je šel poslušat grof Berchtold v družbi drugih diplomatov in visokih glav. In Harden je rekel, da Nemčija in Avstrija ne smeta pustiti, da bi se zgradila slovanska trdnjava na jugu, ob Adrijanskem in Egejskem morju. Te besede so bile pač nesramne, kajti Jugoslovane je bila postavila ob Adrijajo zgodovina brez dovoljenja Harde- na in Berchtolda; ali kakor so bile nesramne, povedale niso nič novega, temveč razodele le bistvo in vsebino vse avstrijske jugoslovanske politike: Oficijelni Avstriji, eksponentu nemškega imperia- lizma, so Jugoslovani enostavno na poti. Izseliti kar v Kanado ali v Južno Ameriko jih ravno

⁸ Nemški publicist.

⁹ Knez Otto Bismarck, »železni kanceler« imenovan, stvaritelj združene Nemčije po nemško-francoski vojni l. 1870-71.

ne more vseh do zadnjega, zato pa ovira njih politični, gospodarski in kulturni razvoj, kjer more in kolikor je v njeni moči. Sicer izgleda nekam čudno, da sovraži država velik del svojih lastnih državljanov; ali vendarle se to čudo vrši. V Bosni parlament brez pravic, na Hrvaškem Cuvajev absolutizem, v Dalmaciji veleizdajniški procesi, na Slovenskem nasilna germanizacija — to je jugoslovanska politika oficijelne Avstrije. Ideali grofa Berchtolda pa seveda niso naši ideali. Že prej sem dovolj jasno povedal, kateri da je tisti daljni cilj, ki nam vsem živi v srcih, ki je naturen in ki se bo torej konečno vkljub vsemu in vsem tudi uresničil, kakor se prej ali slej uresniči vse, kar ukazuje narurni razvoj. Daljni cilj, sem rekel; zakaj ovire, ki so na poti do njegovega utelešenja, so danes vsaj navidez nepremagljive. Jugoslovanska plemena so razdrobljena v petero držav in pol. V avstro-ogrski monarhiji sami smo takorekoč razsekani na drobne kosce. Politični stiki med temi kosci so malodane onemogočeni. Lahko bi rekel, da je v političnem oziru, vkljub enem u žezlu in eni himni Zagreb skoraj dalj od Ljubljane, nego Pariz ali Madrid. Treba bo silnega napora in dolgega potrpljenja, da se uravna, kar sta izkrivenčila zgodovina in pa zlohotna politika.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

stveniki in mladi izobraženci. Mnoge je pretreslo, kar se splošno zadnja leta ni izvedelo in za kar se tudi naše brezmejno leno in brezbržno razumništvo sploh ni zanimalo, bodisi da »ni smelo« (kako častno zanj), ali ker je — špekuliralo, toda očitno slabo. Na sestanku se je moglo opaziti, da se v novem krogu političnih delavcev ne bo, kakor je bila prvaška naveda, nikogar, kdor kaj zna in hoče, izključevali, kakor tudi pokojni Štefan Radič ni potlačeval svobodne kritike in je s tem zasidral svoje delo za večne čase v narodu. Tako bomo tudi v Mariboru nadaljevali mirno, pa dosledno.

Iz Haloz. Dajte mi prostorček v vašem listu, da pride tudi iz naših krajev kaj v javnost. Znabiti vam bo pisal od tukaj kak razumnik — saj jih je več, ki so z nami — ali verjemite mi, da pozna težko kmečko življenje najbolj tisti, ki dela sam od zore do mraka z motiko, koso in plugom. Tukaj, posebno ob Dravinji, proti vzhodu, so deloma visoki in široki hribi, vendar se ne more reči, da je kraj gorat. Tu je veliko revščine na kupu; tukaj živijo večinoma kmetje, ki svoja posestva sami obdelujejo. Tako v Majskem vrhu, Ljubstavi, Strmcu, Skorošnjaku, Leskovcu itd. Največji siromak je viničar; s 3 do 5 dinarji na dan in nekaj deputati mora preživljati sebe in svojo družino. Otroci so suhi in blede, razcapani in bos. Mnogi neusmiljeni gospodarji, in to ravno najbogatejši, ki so jim zidanice samo za sportno veselje, pa jih še silijo, da se odpovedo še tistemu malemu, kar jim daje viničarska uredba. Ob trgatvi je vsako leto manj veselja in prepevanja. Reveža sta oba, kmet in delavec. — Trta je v višjih legah še nekam zadovoljiva; v nižjih manj. Zgodnje sadje se je slabo obneslo. Žetev je imela posledice po slani 1. maja. Kaj bo z nami? — Velika nesreča je zadela 11. avgusta posestnika Janeza Brodnjaka, ki mu je konj ubil 35 letno ženo Marijo. Pet malih otročičev je zdaj brez matere. Bodi ji lahka zemljica; bila je blaga in splošno priljubljena žena. — 25. avgusta je priredilo pevsko društvo igro »Darinko«. Po igri se je zbralo več udeležencev v neki gostilni pri Sv. Vidu. Tu se se je hotel ponorčevati neki gospod N. iz Apač iz kmetov, ki so volili Mačka. Hvalil je Jeftiča in njegove metode. Ko je postal le preveč nedostojen, je moral spoznati, kje je zidar naredil luknjo za vrata. — Prihodnjič vam pišem, kako smo volili in kako močan rep ima pri nas Maček. — Pozdravljam »Slovensko zemljo« in vse njene prijatelje. Le vkup, kmetje in delavci! Naročnino vam pošljem v najkrajšem času. — Št. F.

Ob zaključku lista. Svojce političnih obsojencev obveščamo, da so naletele njihove zadnje vloge na ugoden odziv.

SLOVENCİ DRUGOD.

Monakovska revija »Die Kunst« z dne 12. avgusta t. l. ima poročilo o dunajski razstavi del našega slikarja in kiparja Toneta Kralja. Iz tega poročila, ki je docela strokovno, naj navedemo samo to-le: »Koliko sile in dobrote živi v tem kmetu rezbarju (mišljen je portret Kraljevega očeta, ki je v reviji tudi natisnjen) ... vitek in možat kakor je — takoj ti je pri srcu — to je ypodobljena duhovnost zemeljskih moči, ki je on sam iz njih izšel.« Konča se poročilo takole: »Ni so samo prazne besede, ako Kralju, ki nam je do danes že toliko dal, prekrakujemo veliko bodočnost.« — Toliko na kratko iz znane in ugledne inozemske revije. Srčno smo veseli svoje močne krvi. Dr. -c.

Iz uredništva in uprave

Dopisnikom. Prosimo vse, ki njih prispevkov nismo uvrstili v to številko ali smo jih jim skrajšali, da nam oprostijo. Da bi objavili vse, bi moral imeti list najmanj 10 strani — dokaz, kakšno zanimanje je za naše gibanje.

Prva številka »Slovenske zemlje« je našla povsod odziv, ki je prekosil vsa naša pričakovanja. Bila je šele v tisku, pa smo že morali povečati njeno naklado. Po njenem izidu so začela prihajati naročila iz vseh krajev države, kjer žive Slovenci: iz Zagreba, Osijeka, Siska, Belgrada, Kruševca in drugod. Naročil iz Slovenije še omenjamo ne; ta so kar tekmovala med seboj: deset, dvajset, petdeset izvodov. In še in še so prihajala nova. Prvi večani nakladi je sledila druga, tej tretja, četrta... V trenutku, ko to pišemo, je polica popolnoma prazna — list je razposlan do zadnje številke! Novim naročnikom bomo mogli postreči kvečjem z izvodi, ki so nam bili vrnjeni radi pomanjkljivega naslova. Ganljiva so priznanja in pohvale, ki nam prihajajo dan za dnem, od vsepovsod, od preprostih ljudi in izobražencev. Hvala vsem!

Zanimanje za list je tolikšno, da lahko rečemo z vso gotovostjo, da postane »Slov. zemlja« že prihodnji mesec tednik brez posebnega zvišanja naročnine. List je pri sedanji ceni res nekoliko drag, a ker se je kljub temu tako razširil, je dokaz, kako potreben je bil. Pošljite naročnino, kdor je še ni poslal; agitirajte zanj, pridobivajte mu novih naročnikov.

Reklamacije niso poštnine proste, kakor smo navedli pomotoma v prvi številki. Na to nas je opozoril »Glas naroda«, ki mu je bil krstni boter Jeftič in torej ni mogel pozabiti, da je brezplačne časopisne reklamacije odpravil prejšnji režim. Radoveden, kakor je, si je natančno ogledal glavo našega lista, pa iztaknil, da nimamo telefonske številke. Povemo mu na uho, da čakamo na njegovo, ki bo menda kmalu prosta. Stiska ga je rodila, stiska ga bo vzela.

Poravnajte naročnino. Prosimo vse, ki smo jim poslali list, pa ga niso vrnili, da nam čim prej nakažejo naročnino vsaj za četrt leta. Tisti, ki ne morejo, naj nam to sporoče z dopisnico. Enako prosimo tudi tiste, ki so naročili oziroma smo jim poslali več izvodov, da nam nakažejo denar. Poštnino naj si zaračunajo.

Razprodajalci lista imajo primeren popust. Prosimo somišljenike, da opozore na to prodajalce listov in kolporterje. Naročajo naj raje manj ko preveč. Neprodanim izvodom ne rezati glav; neprodane vrnite cele pod križnim ovitkom, poštnino pa zaračunajte.

Državni upokojenci, pozor! Prijave za sprejemanje druginjskih doklad se morajo predložiti finančni direkciji v prvi polovici meseca oktobra. Opozarjamo vse drž. upokojence, da naj ne predlagajo prijave pred 1. oktobrom. Pred tem terminom predložene prijave namreč niso veljavne. Člani podpisanega društva bodo dobili prijave s potrebnimi navodili pravočasno brezplačno ostavljene. — Društvo drž. upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani.

Snujte agitacijske odbore. »Slov. zemlja« mora v sleherni faro, v najoddaljenejšo vas, v vsako hišo. To bomo dosegli le, če delamo organizirano in sistematično. Osnujte zato v sleherni fari odbor, ki bo opravljal to delo. Zadostujejo načelnik, tajnik, blagajnik in vsaj še dva uda. V odboru naj bo še posebej zastopana vsaka fari priključena vas vsaj z enim zaupnikom. Vsak ud imej svojega namestnika. Razgovori naj bodo po možnosti

po domovih, ne po gostilnah. Izberite le značajne in popolnoma zanesljive moze iz vrst kmetov in delavcev, ki jih dobro poznate. Prednost naj imajo tisti, ki so 5. maja glasovali opozicijsko. Vse naj družijo prijateljsko zupanje in ljubezen do stvari. Skrbite, da postavijo take odbore tudi sosednje fare. Kjer je že odbor, naj takoj začne z delom. Sporočite nam imena in natančne naslove vseh odbornikov in namestnikov (priimek, krstno ime, poklic, kraj, hišna številka in zadnja pošta). Izobraženci, naši somišljeniki, pomagajte pri tem delu!

Popravek. V uvodnem članku »Kaj hočemo?« v 1. številki »Slov. zemlje« je treba v III. poglavju, 16. vrsta, popraviti besedo »pouk« v »tisk«, kar je umevno že po vsebini, ko se govori zase o zborovalni in združevalni pravi, a o šolstvu posebej pozneje. — Enako naj se črta v članku »Kaj je najbolj potrebno?« v četrtem odstavku, 5. vrsta, beseda »kar«, ki nima pomena v tej zvezi.

Za shode, ki jih ne sklicuje vodstvo našega gibanja ali ki niso prirejeni v sporazumu z njim, »Slov. zemlja« ne probčuje vabil; zanje odklanja tudi vodstvo vsako odgovornost. Vodstvo za ljubljansko okrožje za sedaj sploh ne priporoča shodov.

Pozdravna brzojavka, poslana od uredništva »Slov. zemlje« velikemu zboru Združene opozicije v Kragujevcu, se glasi: »Predsedstvo velikega manifestacijskega zbora Združene opozicije, na roke gospoda Ljube M. Davidovića, Kragujevac. — Uredništvo »Slovenske zemlje«, glasila slovenskega kmečko-delavskega ljudstva, pozdravlja zbor s srčno željo, da bi bil ta korak naprej do sporazuma, ki bi po njem Slovenci, Hrvati in Srbi postali resnično in v vsakem oziru enakopravni v demokratično urejeni državi. Delovno ljudstvo, naprej!« Na brzojavko je uredništvu došla zahvala, podpisana od Ljube Davidovića, Joce Jovanovića in mnogih drugih prirediteljev in udeležencev zborovanja. Iz Slovenije je bilo poslanih še več brzojavk; omenimo samo pozdrave dr. Rudolfa Doboviška in dr. Vekoslava Kukovca.

Razstava in tekme plemenske goveje živine bodo v Murski Soboti dne 8. septembra. To razstavo priredi Zveza živinorejskih selekcijskih organizacij za svetlolisasto govedo v Murski Soboti. Razstavljenih bo nad 200 glav najboljše rodovniške živine iz celega zveznega okoliša, ki obsega okraje Lendava, Sobotica in Ljutomer. — Istočasno bo tudi tekma goveje živine na preizkušnjo delovne sposobnosti pri naši svetlolisasti govedi, ki je znana kot dobro vprežna živina. — Oficijelni začetek prireditve bo v nedeljo, dne 8. septembra, ob pol 10. uri na bivšem Szaparyjevem marofu. — Takoj nato se začne tekma, in sicer tekma bikov na uspešnost hoje, potem tekma krav na uspešnost vožnje, nato tekma krav pri oranju in slednjič poskušna vožnja na moč krav. Vmes bo po mestu predvajanje razstavljenega živine, ki bo dobila prve nagrade.

TISKOVNI SKLAD.

Prispevali so: Črnomelj: Peter Koren 200 Din; Izpod Kuma 100 Din; Jesenice: dr. Ivo Štampihar: 100 Din; Ljubljana: K. J. 50 Din, K. V. 10 Din, M. P. 114 Din, Rojc Fr. 5 Din, S. A. 2 Din, Slovša Franc 10 Din, V. S. 64 Din, zobozdravnik 64 Din; Maribor: dr. Vekoslav Kukovec 264 Din. — Vsem darovalcem: Hvala! — Somišljeniki, spominjajte se tiskovnega sklada!

Glava lista ostane nespremenjena do konca tega leta. Znesek, ki bi ga morali šteti za spremembo, uporabimo raje za to, da postane list čim prej tednik.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

G. Talány Fr., Gor. Radgona. Na podstavi Vašega osnutka in v sporazumu z vodstvom objavljamo poziv za snovanje agitacijskih odborov. Mislimo, da je za sedaj tako najbolje. — Pozdrav!

Bodoči volilni zakon itd. Potreben je osebni razgovor, ker predmet ne zadeva samo nas. — Oglasite se. — Pozdrav!

Znamenit dan. Mislimo, da bi zdaj bilo neprimerno. — Pozdrav!

Volitve v Braslovčah. Odlagamo že drugič radi preobilnega gradiva. Radi mlajših, ki so bolj nestrpni. — Pozdrav!

Ježica pri Ljubljani. Prihodnjič. Pozdravljeni!

Zdravnik. Uradnik. O priliki. — Hvala!

Vsem, ki niso prišli na vrsto: Potrpite! — Pozdravljeni!

Izpod Krima

Tudi pri nas smo zvedeli, da bo izšel nov list, ki se bo zavzemal za pravice vsega slovenskega delovnega ljudstva. Za naše pravice! Kmetstvo življenje ni bilo še nobenkrat lahko, sedaj pa je že naravnost muka. Mi in naša živina vlečemo: Hi, za druge ljudi! Garaj, plačuj, garaj, plačuj! — nam narekuje neka prikrita sila dan za dnem. Cena našega dela se niči, obenem pada vrednost našega življenja.

Vsa leta smo volili poslance, se šli liberalce, klerikalce in kmetijce, čitali njihove časopise in verjeli prekanjenecem kakor nedolžni otroci. Večina so nas izdali, prodali, judeževе groše zaveseljačili, obogatili. In danes smo ravno tako prepuščeni samim sebi, kakor smo bili v začetku. To je bila dolga, težka politična šola za nas. Požrla nam je težke milijone, zdravje, marsikom tudi življenje. Težke so žrtve, dobljeni nauk pa je še dragocenejši. Spoznali smo, kdo nam pije kri, kdo kruto žali naše človeško dostojanstvo. In šele sedaj, ko smo spoznali, da smo prepuščeni le samim sebi, smo postali politično zreli. Kakršni bomo sami, taka bo naša usoda. Zato mi, podkrimski kmetje, kličemo vsem tovarišem kmetom, delavcem, namščencem, vsemu slovenskemu ljudstvu, ki živi od dela svojih rok: Ne dajmo se več slepiti! Ne se več razbijati v razne fronte! Zakaj so nas razbili v razna krdela, kakor razdeli pastir z gorjačo svojo čredo? Ker nas le tako lahko izkoriščajo. Ker so pametni in predobro vedo: kakor hitro nastopimo vsi kmetje in vse delovno ljudstvo v eni vrsti, je konec njihovega brezdelnega, sijajnega življenja! Bili smo res prava nezavedna čreda. Gospodje pa so se nam debelo smejali in — živeli. Ne več tako, ljudje! Glejte, kaj hočemo vsi: odstraniti krivice, zboljšati, olepšati življenje. To je skupna korist vseh nas! Skupna korist! Če se bomo dali še naprej razbijati v razne skupine, naščuvati eni na druge, ne bomo opravili ničesar, ampak garali naprej kakor bedna živina. Zato vse slovensko delovno ljudstvo, Slovenci, vsi — prav vsi! — v eno samo disciplinirano, udarno fronto! Le tako in samo tako bomo odstranili vse, kar nam je danes težko in hudo! Vsi, vsi krepko na plan! Naprej — v zmago! — Novi list pa naj bo meč v borbi za naše pravice, bič za vse krivice! **Podkrimski.**